

РЕЦЕНЗИЯ

От: Доц. д-р **Петя Иванова** Тонева

Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

Научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научно жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед №1145/17.12.2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“

Автор на дисертационния труд: **Кристина Георгиева Георгиева**

Тема на дисертационния труд: **Икономически и социални ефекти от репозициониране на туристическа дестинация България**

I. Информация за дисертанта

Докторант Георгиева е обучавана в редовна форма по докторска програма „Икономика и управление (туризъм)“ към катедра „Икономика и управление на туризма“ при СА „Д. А. Ценов“. Зачислена е в докторантурата със Заповед №1196/15.12.2016 г. на ректора на висшето училище.

Кристина Георгиева е родена на 05.10.1992 г. *Бакалавърската си степен на образование* завършва през 2015 г. в СА „Д. А. Ценов“, специалност „Международни икономически отношения“. Магистърска степен на образование придобива през 2016 г. по две магистърски програми:

„Счетоводство и одит в нефинансовите предприятия“ и „Мениджмънт на търговската дейност“ в СА „Д. А. Ценов“.

Обучението в образователна и научна степен „доктор“ на Кристина Георгиева е периода 01.01.2017 г. – 01.01.2020 г. По време на докторантурата са ѝ възлагани семинарни занятия по дисциплината „Въведение в туризма“. Участвала е в четири проекта, два от които са научноизследователски. От представената автобиография е видно, че има практически опит като касиер-счетоводител. Владее английски език на високо ниво, има познания още по немски, полски и румънски език.

Познавам лично Кристина Георгиева по повод докторантурата и по докторска програма „Икономика и управление (туризъм)“. Отличава се със сериозно отношение към работата си, отговорност и стремеж към натрупване на нови знания. Имам преки наблюдения и върху подготовката на дисертационния труд като вътрешен рецензент при обсъжданията в катедрата. Впечатленията ми са, че тя работи системно и демонстрира последователност и способност за конструктивно, градиво акумулиране на външно мнение в процеса на усъвършенстване на изследването.

II. Общо представяне на дисертационния труд

Рецензията на дисертационен труд на тема „Икономически и социални ефекти от препозициониране на туристическа дестинация България“ се състои от въведение, три глави, заключение, приложения, използвана литература и списък на използваните съкращения в текста. Общият обем на дисертационния труд е от 230 страници. Намирам този обем за напълно достатъчен, за да може дисертантът да разгърне своята изследователска теза. Съдържанието е илюстрирано с 15 фигури и 16 таблици. Приложенията, които допълват

разработката, са 15 броя. Към дисертационния труд е приложена изискуемата декларация за достоверност и оригиналност на дисертационния труд.

Обектът на дисертационния труд – процесът на препозициониране на туристическа дестинация България и неговата структура отразяват характера на неговия предмет – икономическите и социални ефекти, които възникват в резултат на препозиционирането на туристическа дестинация България.

С разработването на дисертационния труд авторът си поставя за **цел** „*да се изследват теоретичните и практикоприложните аспекти на препозиционирането на туристическа дестинация България за постигането на желани икономически и социални ефекти, които да бъдат анализирани и оценени*“. Тя е основа и от нея произтичат осем научноизследователски задачи.

Съдържанието и структурата на дисертационния труд в логическа последователност следва реализирането на поставените задачи, което е добра основа за тяхното постигане.

Коректно са формулирани изследователската теза и актуалността на изследването. Намирам за добре обоснован **научния интерес** към изследваната проблематика. Авторът е поставил четири ограничителни условия в обхвата на своите изследователски търсения. Мнението ми е, че с поставената изследователска рамка е даден добър фундаментален фокус на последващия анализ.

В хода на изследването са използвани разнообразни изследователски **методи и подходи**: системен подход, научен анализ и синтез, индукция и дедукция, сравнителен метод, статистически методи, наблюдение, анкетен метод и структурирано интервю и други.

Библиографията наброява 158 източници на кирилица и латиница, с което авторът показва добро познаване на специализираната литература, провеждани изследвания, нормативни, стратегически и отчетни официални

документи и източници на статистическа информация, както и че формира своите виждания върху широка база от разработени до този момент идеи.

Използван е ясен и научен *стил и език* на изложение. *Терминологичният апарат* е правилен и издържан. В техническо отношение дисертацията е оформена на много добро ниво.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Валоризацията на туристическия потенциал на страната е безспорно значима и перманентно актуална проблематика, която има редица рефлексии. Една от тях е осъществяване на процеса на препозициониране на туристическа дестинация България по начин, по който да бъдат постигнати търсени икономически и социални ефекти. Това от своя страна предполага активни стратегически действия, съобразени с условията на средата и въздействието на ключови фактори, което е в обхвата на разработения дисертационен труд.

В *първа глава* с наименование „Теоретични аспекти на туристическата дестинация и нейното препозициониране“ авторката е разгледала категорията туристическа дестинация, посредством различни становища, като е дала и свое определение за нея. Разгледани са елементите на туристическата дестинация, направена е класификация на видовото разнообразие и е представен системен модел на туристическа дестинация. Изяснени са концептуални постановки относно туристическата дестинация в маркетингов контекст. В систематизиран вид е представена същността на препозиционирането и основните стратегии за неговото осъществяване. Изложението в първа глава потвърждава недвусмислено теоретичната подготовка на докторанта. Демонстрирани са умения за самостоятелни изводи и заключения.

Авторката на дисертационния труд систематизира факторите и условията, разглежда ресурсната обеспеченост на дестинацията във *втора*

глава с наименование „Методологически въпроси при препозиционирането на туристическа дестинация България“. Анализира маркетинговата стратегия на туристическа дестинация България. Наред с това са изведени потенциалните икономически и социални ефекти от препозициониране на дестинация България. Разработен е алгоритъм за оценка на ефектите от препозициониране на туристическа дестинация България (наречен от автора модел за оценка).

Фокус на *трета глава* „Възможности за подобряване процеса на препозиционирането на туристическа дестинация България“ е оценяване на текущото състояние, формулиране на препоръки за повишаване привлекателността на туристическа дестинация България и очертаване на конкретни стъпки за усъвършенстване на процеса на препозициониране. Тази част от дисертационния труд има изцяло емпиричен характер.

В разработката са разгледани както теоретични, така и практикоприложни аспекти. Кристина Георгиева е оформила компетентни обобщения и изводи по отношение на изследваните процеси и получените резултати. Демонстрира също способност за добра аргументация на твърденията в текста.

Авторефератът е с обем от 43 страници. Той е разработен съобразно изискванията и съдържа всички необходими за структурата му компоненти. Коректно отразява основните моменти от съдържанието на дисертационния труд, има необходимата пълнота и дава ясна представа за постигнатото от докторант Кристина Георгиева.

IV. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Рецензираният труд е развитие на съществуващи и предлагане на нови идеи и резултати. Кристина Георгиева обособява своите приносни моменти в пет пункта. Приемам така формулираните приноси и считам, че те се съдържат в дисертационния труд. Три от тях могат да се свържат с доразвиване на съществуващи достижения, а другите два – с нови идеи и резултати.

Доразвиването се изразява в:

- Извеждане на собствено определение за туристическа дестинация на базата на осъществен критичен анализ на съществуващата специализирана литература;
- Обобщаване и обогатяване на системния модел на туристическа дестинация и обосноваване на концептуалната връзка между туристическата дестинация и препозиционирането като стратегия за нейното развитие, на основата на жизнения цикъл и маркетинговия микс на дестинацията;
- Анализирани е маркетинговата стратегия на туристическа дестинация България, систематизирани са основните и специфични фактори и условия на средата с оглед определяне влиянието им върху препозиционирането на дестинацията.

Новите идеи са свързани с:

- Оценяване на ефектите от препозициониране на туристическа дестинация България и предлагане на модел за реализирането им в осем етапа.
- Формулиране на препоръки за повишаване привлекателността на дестинация България и извеждане на стъпки за усъвършенстване процеса на нейното препозициониране.

Представените публикации показват, че идеи, намерили място в дисертацията, са получили обществена изява. Те са достатъчни като количество и тясно свързани с темата на дисертацията.

V. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Внимателният прочит на дисертационния труд ми дава основание да изразя мнение, че той освен своите несъмнени достойнства има и някои несъвършенства. Те като цяло са характерни за работата на повечето млади изследователи. *Критичните ми бележки по дисертационния труд са:*

1. В съдържанието на дисертационния труд са включени въпроси, които са встрани от траекторията, очертана от индикаторната рамка. Така например съпоставката на категориите конкурентоспособност и привлекателност на дестинацията би могла да е обект на отделна разработка.
2. На определени места авторът би могъл по-категорично да изрази своята позиция по отношение на изследванията на други автори, а също и при анализа на националните политики, стратегии и регулации.

Бих искала по време на публичната защита на дисертационния труд докторант Кристина Георгиева да изрази мнение по следния въпрос:

Кои са базисните фактори, влияещи негативно върху разгръщане потенциала за препозициониране на туристическа дестинация България?

VI. Обобщено заключение и становище

Рецензираният дисертационен труд е цялостно и добросъвестно научно изследване на значим и актуален научен проблем. Изследователските задачи са успешно изпълнени, а основната цел е постигната. Съдържа значими

приноси с теоретичен и практикоприложен характер. Отговаря напълно на утвърдените изисквания за неговото разработване и представяне.

Всичко това ми дава основание да изразя категорично **ПОЛОЖИТЕЛНАТА СИ ОЦЕНКА** и да предложа на уважаемите членове на научното жури да вземат решение **за присъждане** на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)” на **Кристина Георгиева Георгиева**.

Дата: 11.02.2020 г.

Рецензент:
(доц. д-р Петя Иванова)